

Вступ

Москва, аеропорт Шереметьєво.

2015 рік

Готуватись до телевізійного ефіру в Москві я почав за три дні: зустрічався із журналістами, блогерами, медійниками та політологами. Я знав, що не можна схибити, бо якщо їхати, то лише за ідеологічною перемогою! Я не романтик і розумів, що таке кремлівський абсурд, що таке пропаганда і з чим її подають. Я назбирав безліч фотофактів, бо розумів, що словами там нікого не переконати.

Я планував донести свої меседжі про те, що:

- уявна Новоросія — це не південний схід України до Чорного моря, а лише по два-три райони в Донецькій та Луганській областях;
- закон про декомунізацію — це історія про об'єднання країни та про справедливість, а не забороноу медалей для ветеранів;
- реформи почалися, й уже через рік месиджі на зразок «що там у хохлів?» зміняться на «ну як там у них в Європі?»;

- чи не здається росіянам, що «русскій мір» провалився, коли за нього буряти почали вбивати православних українців на Сході.

А ще я знав, що запитують, де воював мій дід (є в Росії така маніпуляція), щоб показати, що ми невдячні нащадки (якщо дід воював за радянську армію), або фашисти, якщо родичі воювали за Українську повстанську армію. Але мої діди, точніше, прадіди, знали про можливе таке запитання і тому один з них був в УПА, а інший — у Червоній армії. І для мене завжди було важливим говорити про це та об'єднувати людей з різних частин України.

Я багато спілкувався з нашими військовими зі сходу України та перечитав усі блоги та статті. Виписав усі ідеологічні «фішки» Кремля.

Ефір був напруженим, маніпулятивним, дуже емоційним і тривав близько п'яти годин. Хоча їм для відео потрібно реально хвилин 40 на кожную серію. Знімали тільки дві. Тоді я ще не розумів, навіщо такий запас метра...

Після ефіру я покидав студію усміхнений та задоволений, як мені тоді здавалося, все пройшло чудово. Ми донесли правильні меседжі, відстояли проукраїнську позицію, продемонстрували факти присутності російських військ. Моє піднесення помітив редактор, на що доволі нахабно відповів: «Не радійте, це наше шоу, як захочемо так і наріжемо». І тільки згодом я зрозумів, що він мав на увазі, коли відзнятий матеріал було практично не впізнати із екрана телевізора.

Я йшов на М'ясницьку набережну, до місця вбивства Бориса Немцова. Людини, яка була справжнім

росіянином і водночас — другом України, а не пострадянським модерністом та українофобом, як це сьогодні прийнято в Москві. Загалом, усе місто було заклеєне георгіївськими стрічками: від аеропорту до переходів, від депутатів — і до бомжів на околицях. Якийсь тотальний парад смерті та абсурду. Який ще більше нагнітає відчуття паралельної реальності.

Довго затримуватись і гуляти Москвою я не мав бажання, бо мені це було якось неприємно, до того ж, усе ж таки хотілося швидше пройти митний контроль. Через сказане і заявлене залишатись я там однозначно не хотів.

Уже в аеропорту, очікуючи на свій літак, я прочитав пост прес-секретаря одного з головних опозиціонерів РФ Олексія Навального — Анни Ведути, яка в своєму Facebook зарепостила Надю Толоконнікову, активістку опозиційного руху Pussy Riot, і це ще більше доповнило побачену російську картинку:

(*) Хіба я могла в 2008 році припустити, що путінський ідеологічний апарат розвернеться на 180 градусів і змінить демонстративну деполітизацію, усвідомлену сірість «стабільності», зовні невиразний «план Путіна» (про який ніхто не знає нічого, крім того, що він колись існував) на агресивну, пропагандистську, мобілізаційну політику?

Путін довго розминався. Він добирав ідеологію, грав з концептами. Спершу взяв релігію, розіграв карту Pussy Riot, зробив патріарха Кирила хедлайнером усіх ТБ-програм 2012 року. Далі розігравалася спортивна

карта — Олімпіада, або, якщо завгодно, «Олімпія» (1938, Лені Ріфеншталь). Тепер от — «русскій мір», «російська весна», «націонал-зрадники», «п'ята колона» та добровільна ізоляція. Я не знаю, як усе це сприймати вам, навіть якщо моя свідомість, згвалтована й випробувана абсурдом російської колонії, відмовляється приймати таку реальність¹.

Там, в аеропорту, я зрозумів три речі:

- страшніший за Путіна, який сам себе знищить, — реванш московських регіоналів-януковичів та наші внутрішні чвари, які ми тут розводимо;
- бездіяльність — ми не покарали нікого за злочини проти Майдану, нікого за трагічні травневі дні в Одесі, за так звані самогубства регіоналів. А це пожива для реваншистів;
- замовники та виконавці — відомі, але ніхто нічого не каже, ніхто нічого не робить, київська політична тусовка думає, що все так і залишиться, без конкуренції, такий собі печерський между-собойчик.

Ні друзі, регіоналівське кодло готує переворот. У них з'явилося «ми», яке вже не ідентифікує себе з Партією регіонів, «Янукович їх зрадив», вони всі жертви й чекають реваншу. Звісно, поки що вони далі Рубльовки

¹ Тут і далі — цитати, подані російською мовою, редакція переклала українською; маркування цитат — (*) — на початку цитати.

та Садового в Москві не потикаються. Але вовча згряга чекає слушного моменту.

І гріш нам ціна, якщо після Майдану, після десятків тисяч смертей на Сході України здамо нашу державу назад до рук проросійських путіністів, які мститимуть українцям за свою політичну еміграцію та повалений режим Януковича.

Надто емоційно, але для себе вирішив, що якщо я десь і допомагав хлопцям з АТО, відтепер робитиму це вдесятеро краще. Якщо я й критикував владу за бездіяльність, то я робитиму це в сто разів активніше. І якщо я любив свою країну та захищав її, то робитиму це в мільйон разів сильніше.

У нас немає варіантів для відступу та шансу на поразку, в нас один шлях — перемога. Попри глобальні плани, бажання диктатора Путіна та внутрішніх зрадників, ми змушені вирватися з цієї депресивної зони і стати багатою, щасливою, правовою країною. Інакше — вічне рабство та ярмо. Як було написано на М'ясницькій набережній: «Борись!»

Літак сів у Борисполі, і це було, напевно, найщасливіше повернення додому.

Через рік після публікації цього тексту у своєму профілі *Facebook* та повернення зі зйомок телепередачі я вирішив написати книгу. Яка змогла би передати побачені й проаналізовані мною кейси інформаційних маніпуляцій Кремля, а також показати історії успіху, що змогли протистояти військовій та інформаційній агресії.

Історії звияги, коли громадяни поодинці або гуртом давали відсіч агресору, не вириваючись із робочих буднів, не припиняючи виховання дітей та догляду за батьками.

Вірю і знаю, що в цих реальних героях нашого щоденного життя ви впізнаєте і частинку себе.

Аналізуйте і надихайтесь!